

з прав людини), юрисдикція якої визнана Україною, порушення останньою міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом (ст. 237 КАС України), яке відбувається за наявності відповідної скарги (заяви) зацікавленої особи. За наслідками дисциплінарного провадження або звільнення судді перегляд рішення суду неможливий. Щодо дисциплінарного провадження, таке правило виявляється логічним, однак у разі звільнення судді з посади перегляд справи за нововиявленими обставинами має бути передбачений, оскільки йдеться про вчинення проступку, несумісного з високим званням судді.

ХРАПЕНКО О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, адвокат

ТАКТИКА СКЛАДАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ АДВОКАТОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Будь яке звернення до суду завжди передбачає велику та ретельну роботу адвоката — представника із процесуальними документами. Ця робота вимагає уваги, наполегливості, грамотності та професіоналізму. У більш досвідчених адвокатів є вже напрацьована тактика роботи із складання процесуальних документів.

Питаннями побудови тактики складання процесуальних документів займалися такі науковці як — О.М. Перунова, В.М. Горшеньова, В.В. Комарова, Ю.І. Мельникова, А.Ф. Шебанова, В.В. Лазарева, Я.П. Зейкан, Д.П. Ватман, В.А. Елизаров, С.Я. Фурса, Є.І. Фурса та інші.

Сам процес складання документів має назву документування. А слово документ з латинської мови перекладається як свідчення або доказ.

Умовно вимоги до будь — якого процесуального документу можна поділити на:

1. Правові (відповідність букві закону);
2. Логічні (послідовний виклад матеріалу);
3. Мовні (граматично правила побудова речень);
4. Психологічні (вплив психологічних аспектів на побудову документу).

О.М. Перунова зазначає, що можна сформулювати загальні ознаки процесуального документа:

- 1) має офіційний характер;

2) має спосіб вираження і закріплення (технічний, машинописний, письмовий);

3) не має єдиної письмової процесуальної форми і змісту документа, все залежить від значення конкретного процесуального документа (функціонального призначення);

4) письмова форма і зміст процесуального документа знаходяться у цілісній залежності одне від одного;

5) зміст процесуального документа залежить від норми, яка застосовується у певній стадії цивільного процесу;

6) письмові процесуальні форми документів суворо зумовлені діями учасників процесу і закріплені у законі. [2]

Таким чином можна зробити висновок проте що процесуальний документ є головним елементом, який допомагає здійснювати вираження судочинства в структурі цивільно-процесуальної форми.

Щодо тактики складання процесуальних документів, то науковці та і практики виділяють дві най розповсюджені тактики:

1. Перша група фахівців вважає, що велика кількість інформації заважає сприймати зміст процесуального документа (позовної заяви) і породжує «невірне» сприйняття інформації суддею. Саме тому вони складають короткі позовні заяви, аргументуючи це тим, що головне вже визначено, а у подальшому можна лише підсилювати визначену правову позицію у відповідності до того, як себе буде поводити відповідач. Тактично така заява орієнтована на те, що відповідач почне «відчайдушно захищатися» й виявить слабкі місця у захисті своїх прав.

Однак з такою тактикою важко погодитися, оскільки «слабка тим, що сторона може не висловлювати всіх аргументів, за допомогою яких вона збирається переконати суд, у позовній заяві. Така тактика може мати місце, якщо аргумент не потребує підтвердження доказами і зводиться до посилання на додаткові норми законодавства. Тому ця тактика є реальною та такою, що відповідає положенням ЦПК України.

Також, згідно зі ст. 31 ЦПК України позивач має право протягом усього часу розгляду справи змінити підставу або предмет позову, збільшити або зменшити розмір позовних вимог, відмовитися від позову, тому за ним залишається право на зміну аргументації [1]. Звідси й беруться великі розміри позовних вимог, оскільки передбачається певна гра у торги з відповідачем, яка може закінчитися укладенням мирової угоди. Великі розміри моральної шкоди зумовлюються тим, що суди у переважній частині справ зменшують їх вдвічі.

Відповідь на позовну заяву може бути складена у таких формах: пояснення сторони або заперечення проти позову. При цьому пояснення можуть викладатися письмово, але і усна форма також допускається. У першому випадку можна просити суд приєднати письмовий варіант пояснень до справи.

Саме тому зовні сформована та обіграна правова позиція при поглибленому її дослідженні перестає бути законною, але для доведення

переконливості заперечень проти позову доцільно акцентувати увагу суду на відсутності правових підстав для задоволення позову.

2. Друга група науковців вважає доцільним найбільш повно викласти інформацію (факти, докази) у позивній заяві. Для переконання суду одразу після вивчення даної заяви.

Деякі адвокати використовують тактику повтору одних аргументів у різних словосполученнях, але така практика може наштовхнутися на зовсім протилежний ефект, оскільки суддя може втратити увагу до документа і повагу до його автора, який тричі повторює одну думку в короткому документі. Це свідчить про те, що інших думок він не має.

У законодавстві також містяться загальні вимоги, яким повинні відповідати всі процесуальні документи — це законність, обґрунтованість і вмотивованість, повнота.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40-41, 42. — Ст. 492.
2. Перунова О. М. Ознаки процесуальних актів-документів з цивільних справ / О. М. Перунова// Форум права. —2014. — № 2. — С. 346—351 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FPindexhtm_2014_2_61.pdf

ВЕРНИДУБОВ І. В.

Національна академія прокуратури України,
старший викладач відділу підготовки прокурорів з підтримання
державного обвинувачення в суді, кандидат юридичних наук, доцент

БЕЛКОВА С. О.

Національна академія прокуратури України,
викладач відділу підготовки прокурорів з представництва інтересів
громадянина або держави в суді, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ З ВРАХУВАННЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Юридична наука, як і юридична професія, з кожним етапом соціально-економічного розвитку суспільства дедалі більше диференціюється. Причому як у предметній площині (цивільне право, господарське право тощо), так і у функціональній (суд, прокуратура, адвокатура, нотаріат тощо) [1]. Це закономірний процес, оскільки різні сфери правового